

Jærlandskapet inn i hus –
gjennomlyst, monumentalisert og
estetisert.

Hå gamle prestegard:
Galina Manikova, fotografisk
installasjon.
T.o.m. 12. jan.

Den russisk-norske kunstneren Galina Manikova lager steds-
spesifikke installasjoner som i
stor grad bygger på fotografi og
video. Skal en dømme etter hen-
nes nye, fine katalog, som doku-
menterer de ulike prosjektene
hennes siden 1987, er hun en
svært interessant kunstner som
ikke minst arbeider med identit-
etsspørsmål, og som forankrer
disse spørsmålene i landskap,
kropp og minne.

Ute på Hå vises nå en installa-
sjon hvor hun trekker fragmen-
ter av jærlandskapet inn i galleriet,
i form av transparente
fotografier i to serier. Bildene i
én av seriene har hun plassert
enkeltvis foran vinduene: Lyset
skinner gjennom dem, som om
de skulle være glassmalerier;
men de er i svart-hvitt og kan ikke
farge rommet i gyllent lys,
slik vi for eksempel kan se det i
Chartres-katedralen i Frank-
rike. Så er det da heller ikke en
religiøs, mystisk opplevelse Ma-
nikova vil gi oss – snarere en fil-
trert naturopplevelse: Som et-
terklngen av kulturlandskapet
utenfor. En natur vi kan gjen-
nomskue, rent konkret og fak-
tisk, i disse transparentene.

I denne etterklngen dannes
et håndfast, men likevel flyktig
mønster: Vi ser jærske rullestei-
ner, i et motiv vi ikke blir helt
sikre på – er denne steinforma-
sjonen tilfeldig formet av na-
turen, eller er den menneske-
skapt, f.eks. som en del av én av
gravhaugene på Håstranden?

Meningen er at disse trans-
parente fotografiene skal kaste
lys og skygge inn i rommet, at
solen skal avsette et fotografisk
skyggespill på gulvet. Men det
bleke desemberlyset er nok lite
egnet. Da jeg så utstillingen,
brøt solen igjennom, og inn i
rommet, men noe skyggespill
avtegnet seg slett ikke. For sik-
kerhets skyld er enkelte av disse
transparentene montert foran
veggen, med kunstig belysning,
slik at vi faktisk får en anledning
til å se dem fungere etter inten-
sjonen.

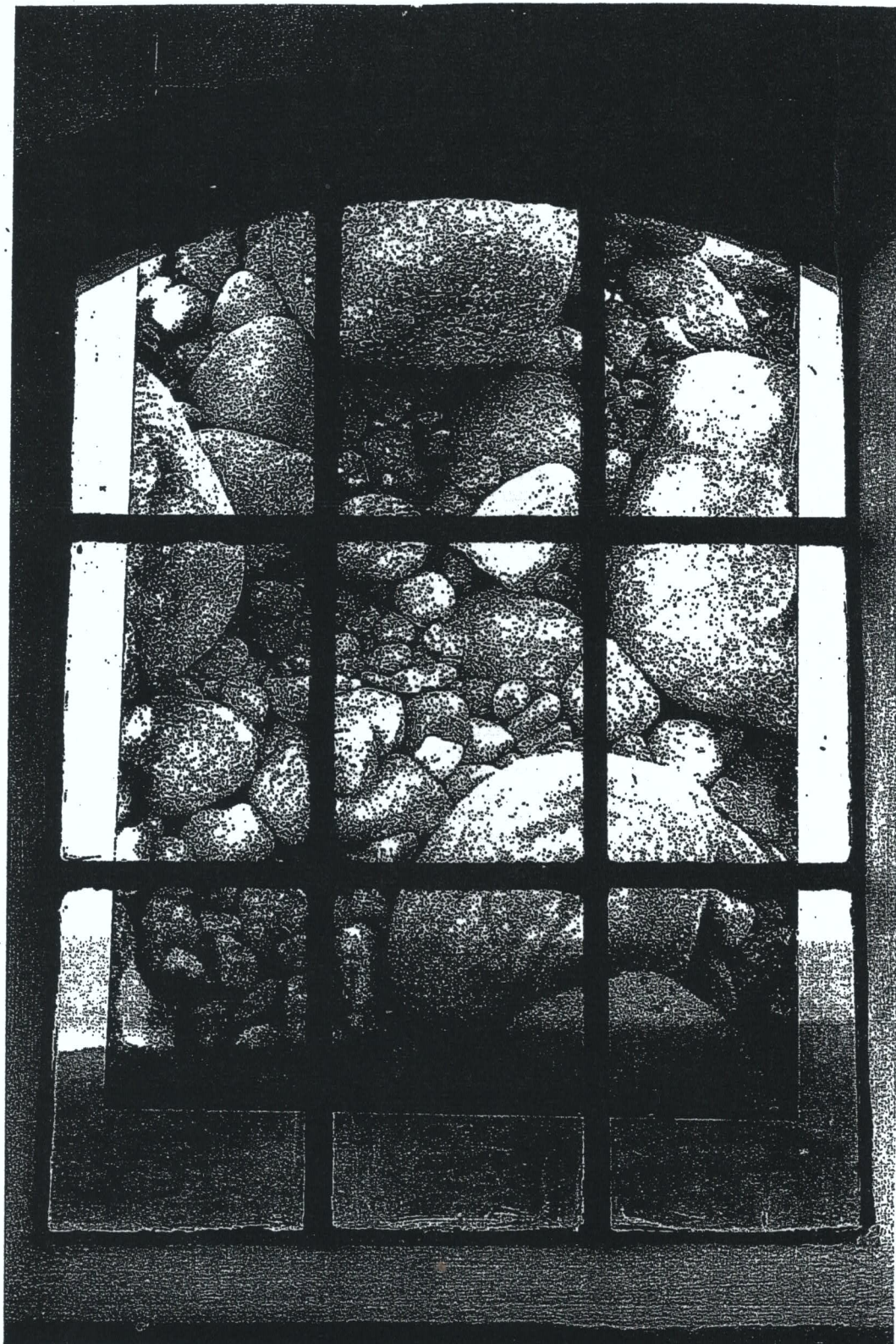
Jeg kalte disse vindustrans-

parentene en serie, men ved
nærmere ettersyn viser det seg
at de slett ikke er det. For Ma-
nikova opererer kun med ett enes-
te motiv her (som hun riktignok
snur speilvendt i et par av vin-

Til utlan

Stavanger
Aftenblad
07.12.2004

Kunsten gjennomskuet



MANIKOVA: «Vi ser jærske rullesteiner, i et motiv vi ikke blir helt sikre på – er denne steinformasjonen tilfeldig formet av naturen, eller er den menneskeskapt...» (Foto: Jonas Haarr Friestad)

duene), og da reduserer hun faktisk jærlandskapet til en monoton gjentakelse, i stedet for å spille på rikdom og variasjon. Hun gjør det for lett for seg ved kun å satse på gjentakelsen av

ett eneste motiv i 21 fotografier, og hun gjør utstillingsopplevelsen unødvendig ensformig for publikum.

Midt i rommet henger store, vertikale transparenter – fotografier trykket på plexiglass. De er mørke i forhold til de lyse, gjennomskuede bildene i vinduene; og vi ser detaljer av steingerder og landskap. Vertikaliteten gjør dem søyleaktige og monumentale, men på postmodernistisk vis er helheten brutt opp og fragmentert – som om Jæren er kunstnerisk dekonstruert. Vi må selv sette disse bildene sammen til en helhet, i det vi vandrer omkring i galleriet. Det er her vi finner denne utstillingens styrke.

Oppe på låveloftet viser Manikova en videoinstallasjon. Jærlandskapet sentrert omkring Hå ruller langsomt inn og ut, opp og ned, på mange kvadratmeter store tekstiler utspent i rommet – kamera og redigering oppfører seg som om de var håndtert av et menneske på syretripp. Denne psykedeliske effekten forsterkes gjennom tekster som projiseres på ulike måter opp og ned, ut og inn av videobildet. Det er tekster av forfattere som har skrevet om Jæren, og det er banaliteter, ordspråk og floskler fra vårt rike forråd om stein. Det hele akkompagneres av et irriterende new age-lydspor som etter hvert masserer hjernen henimot bedøvelsen.

Men min største innvending mot denne installasjonen er døren. Vi kommer ikke inn, men må nøye oss med å betrakte kunstverket, på ærbødig avstand, gjennom et kikkhull i døren, akkurat stort nok til at vi kan stikke hodet gjennom. Jeg kunne tenke meg denne videoinstallasjonen vesentlig bedre utnyttet om vi hadde fått anledning til å tre inn i den – inn i et rom hvor jærlandskapet ble aktivisert i et elektronisk lys- og skyggespill som helt kunne omgi oss, oppsluke oss, og overskride landskapet som natur: Jæren både som fysisk, sanselig inntrykk, og som et konseptuelt uttrykk. Det psykedeliske preget ville da ha kunnet fungere med en hensikt – men slik denne installasjonen nå vises blir vi stående helt utenfor, i mer enn én betydning, høflig betraktende en kunstners dyktige grep, men uten selv å bli grepet.